

รายการ ร้อยเรื่อง...เมืองไทย

วิทยุกระจายเสียงรัฐสภา & คณะอนุกรรมการฝ่ายข้อมูล

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร ถนนอุทองใน เขตดุสิต กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐ โทร. ๐-๒๒๔๔-๑๓๑๘-๒๑

เรื่อง โครงสร้างราคาน้ำมันเชื้อเพลิง

เรียบเรียง นายอดิวิญญ์ แสงสุวรรณ วิทยากรชำนาญการพิเศษ กลุ่มงานบริการวิชาการ ๒ สำนักวิชาการ
ออกอากาศ วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๕๙

เป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่ต้องพึ่งพาการนำเข้าพลังงานจากต่างประเทศ ปริมาณมากในแต่ละปี โดยเฉพาะพลังงานจากน้ำมันเชื้อเพลิงซึ่งใช้เป็นพลังงานหลักสำคัญในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น การขนส่ง การผลิตในอุตสาหกรรม การท่องเที่ยว เป็นต้น และจะยิ่งมากขึ้นหากมีการขยายตัวทางเศรษฐกิจที่สูง ฉะนั้น การขึ้น-ลงของราคาน้ำมันในตลาดโลกจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลโดยตรงต่อราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศและส่งผลกระทบต่อภาวะค่าครองชีพประชาชน ภาวะเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม สำหรับราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศของไทยนั้น เป็นราคาที่กำหนดขึ้นจากกลไกราคาตลาดอ้างอิงบวกด้วยค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ได้แก่ อัตราภาษี เงินเข้ากองทุนและค่าการตลาดซึ่งเก็บตามประเภทของน้ำมันเชื้อเพลิงแต่ละชนิด ซึ่งจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ เงื่อนไขและนโยบายของรัฐบาลที่แตกต่างกัน อันจะเป็นผลให้ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงแต่ละประเภทปรับเปลี่ยนขึ้นหรือลดลงแตกต่างกัน สำหรับโครงสร้างราคาน้ำมันเชื้อเพลิง ประกอบด้วย ๘ องค์ประกอบ ดังนี้

๑. ราคาหน้าโรงกลั่น (Ex-refinery Price) หรือราคาเนื่อน้ำมันเชื้อเพลิง หมายถึง ราคาน้ำมันสำเร็จรูปที่ยังไม่ได้รวมภาษี กองทุน และค่าการตลาด โดยประเทศไทยกำหนดราคาหน้าโรงกลั่นโดยอ้างอิงกับราคาน้ำมันสำเร็จรูปที่ตลาดสิงคโปร์

๒. ภาษีสรรพสามิต (Excise Tax) หมายถึง ภาษีจัดเก็บสินค้าที่มีผลกระทบต่อสังคม โดยการกำหนดอัตราภาษีสรรพสามิตที่แตกต่างกันตามประเภทของน้ำมันเชื้อเพลิง ซึ่งเป็นการสะท้อนนโยบายของรัฐบาลที่จะสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนการใช้ น้ำมันเชื้อเพลิงบางประเภท นอกจากนี้ การใช้อัตราภาษีสรรพสามิตยังเป็นเครื่องมือในการควบคุมราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิงอาจใช้ควบคู่ไปกับเครื่องมืออื่น ๆ เช่น กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง เป็นต้น

๓. ภาษีมหาดไทย หรือ ภาษีเทศบาล (Municipal tax) หมายถึง ภาษีสรรพสามิตที่จัดเก็บเพิ่มขึ้นตามมาตรา ๔ ของพระราชบัญญัติจัดสรรเงินภาษีสรรพสามิต พ.ศ. ๒๕๒๗ และส่งให้กระทรวงมหาดไทยจัดสรรให้กับราชการส่วนท้องถิ่นทุกแห่งตามวิธีการที่ระบุไว้ในกฎกระทรวง ซึ่งจำนวนเงินภาษีมหาดไทยจะถูกปรับขึ้นหรือลงตามการเปลี่ยนแปลงของภาษีสรรพสามิต

๔. เงินที่เรียกเก็บเข้า/อุดหนุนจากกองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง (Oil Fund) “กองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง” มีวัตถุประสงค์หลักคือการรักษาเสถียรภาพของระดับราคาขายปลีกน้ำมันเชื้อเพลิง

ภายในประเทศ กล่าวคือ เมื่อราคาหน้าโรงกลั่นในประเทศเพิ่มสูงขึ้นอย่างมากและภาครัฐเกรงว่าจะส่งผลกระทบต่อผู้ใช้น้ำมันเชื้อเพลิง ก็อาจจะให้มีการลดการเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง ส่งผลให้ราคาขายปลีกคงที่หรือเพิ่มขึ้นในอัตราที่ต่ำกว่าการปรับตัวขึ้นของราคาหน้าโรงกลั่น ในทางตรงข้าม เมื่อราคาหน้าโรงกลั่นลดลงในเวลาต่อมาภาครัฐก็อาจจะไม่ลดราคาขายปลิมน้ำมันเชื้อเพลิงลงในสัดส่วนเดียวกับการลดลงของราคาหน้าโรงกลั่น โดยปรับเพิ่มอัตรการเก็บเงินเข้ากองทุนน้ำมันเชื้อเพลิง ส่งผลให้ราคาขายปลิมน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศมีเสถียรภาพมากกว่าราคาหน้าโรงกลั่น

๕. เงินที่เรียกเก็บเข้ากองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน (Energy Conservation Promotion Fund) “กองทุนเพื่อส่งเสริมการอนุรักษ์พลังงาน” มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อใช้เป็นทุนหมุนเวียนและใช้จ่ายช่วยเหลือหรืออุดหนุนการดำเนินงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์พลังงานตามวัตถุประสงค์ของการใช้เงิน โดยมีคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ (กพช.) เป็นผู้กำหนดแนวทาง หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและลำดับอัตราการส่งเงินที่เรียกเก็บเข้ากองทุนฯ รวมทั้งกำหนดอัตราการส่งเงินที่เรียกเก็บเข้ากองทุนฯ

๖. ภาษีมูลค่าเพิ่มของราคาขายส่ง (Value Added Tax of Wholesale Price) ภาษีมูลค่าเพิ่ม (Value Added Tax หรือ VAT) เป็นภาษีที่เรียกเก็บจากมูลค่าของสินค้าหรือบริการในส่วนที่เพิ่มขึ้นแต่ละขั้นตอนของการผลิตและการจำหน่ายสินค้าหรือบริการชนิดต่าง ๆ โดยปัจจุบันอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มสำหรับธุรกิจการขายสินค้า การให้บริการทุกชนิด และการนำเข้า อยู่ที่อัตราร้อยละ ๗

๗. ค่าการตลาด (Marketing Margin) หมายถึง ผลตอบแทนที่ผู้ค้าน้ำมันเชื้อเพลิงตามมาตรา ๗ จะได้รับจากการทำธุรกิจค้าปลิมน้ำมันเชื้อเพลิงทั้งระบบ ซึ่งรวมถึงผลตอบแทนของการลงทุนก่อสร้างคลังน้ำมัน ระบบขนส่ง การก่อสร้างสถานีบริการ การส่งเสริมการขาย และค่าใช้จ่ายในการดำเนินธุรกิจทุกราย รวมถึงค่าใช้จ่ายบุคลากร

๘. ภาษีมูลค่าเพิ่มของค่าการตลาด (Value Added Tax of Marketing Margin) โดยคิดเป็นอัตราร้อยละ ๗ ของค่าการตลาด

กล่าวโดยสรุป ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศไทย ปัจจุบันโครงสร้างราคาประกอบด้วยราคาหน้าโรงกลั่นซึ่งประเทศไทยอ้างอิงกับราคาน้ำมันสำเร็จรูปที่ตลาดสิงคโปร์บวกด้วยค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ได้แก่ อัตราภาษีเงินเข้ากองทุนและค่าการตลาดซึ่งเก็บตามประเภทของน้ำมันเชื้อเพลิงแต่ละชนิด ทั้งนี้ เพื่อให้ราคาน้ำมันเชื้อเพลิงในประเทศขึ้น-ลงอย่างมีเสถียรภาพ ไม่กระทบต่อภาวะครองชีพประชาชนมากนัก รัฐบาลอาจใช้เครื่องมือทางด้านภาษีและการเก็บเงินเข้ากองทุนช่วยในการควบคุมกลไกราคา ลดความผันผวนและสนับสนุนการใช้น้ำมันเชื้อเพลิงบางประเภทตามนโยบายของรัฐบาลได้อีกทางหนึ่งด้วย

บรรณานุกรม

สำนักงานนโยบายและแผนพลังงาน. กระทรวงพลังงาน. (๒๕๕๕). โครงสร้างราคาน้ำมัน. สืบค้น ๔
มกราคม ๒๕๕๘ จาก <http://www.eppo.go.th/admin/km/KM-OilPriceStructure.pdf>.

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (๒๕๕๗). สารบัญแบบประเด็นการปฏิรูปประเทศไทยด้าน
พลังงาน. กรุงเทพฯ: สำนักการพิมพ์ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร